

“ วัฒนธรรมไทย อิมบัตติไทย ”

ปาฐกถาพิเศษ

โดย

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
“ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดี”

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ

๑. ส่งเสริมความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดี ของคนในชาติ
๒. ส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมอันดีงามตามแบบฉบับวัฒนธรรมไทย
๓. สนับสนุนและส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมไทยไปสู่ประชาชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
๔. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม โดยเคร่งครัด
๕. ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานของราชการและเอกชนที่มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน
๖. ร่วมมือกับองค์การการกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
๗. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “วัฒนธรรมไทย สมบัติไทย”

สงวนลิขสิทธิ์ โดย มูลนิธิรัฐบุรุษ

รายงานของ ศจ. นพ. ประสพ รัตนากร
ประธานกรรมการอำนวยการ
มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
(วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๗)

ท่านประธานกิตติมศักดิ์ มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ท่านคณะกรรมการมูลนิธิ และท่านผู้มีเกียรติ วันนี้เป็นวาระสำคัญยิ่งอีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ.๒๕๓๗ นี้ โดยท่านประธานกิตติมศักดิ์ได้กรุณาเป็นพิเศษ จะได้แสดงปาฐกถาประจำปีแก่ท่านทั้งหลายในหัวข้อที่มีความสำคัญยิ่งต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความเป็นไทยของชาวไทย

หัวข้อของการบรรยายปีนี้เป็นคือ

“วัฒนธรรมไทย สมบัติไทย”

อันเป็นการส่งเสริม ๓ ประการ คือ

๑. ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในปีวัฒนธรรมไทย ๒๕๓๗
๒. ส่งเสริมวัตถุประสงค์ ๑ ในห้าข้อของมูลนิธิรัฐบุรุษ ในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
๓. ส่งเสริมความเป็นไทย ในการตอบแทนบุญคุณแก่แผ่นดินตามเจตนารมย์

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ

ในรอบปี ๒๕๓๗ ทางมูลนิธิรัฐบุรุษได้สรรหาและประกาศนามบุคคลตัวอย่าง โดยได้รับพระมหากรุณาจาก สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานรางวัล เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๓๗ ได้แก่ พลตรี เหว่ติ บุญทับ จากกองทัพภาคที่ ๒

ส่วนการสรรหาในปีนี้ได้ดำเนินการมาด้วยดี ซึ่งมีสถาบันต่างๆ เสนอนามมาแล้ว ๑๒๐ ท่าน ตามที่คณะกรรมการกำลังตรวจสอบ พิจารณา เสนอนามเพื่อคณะกรรมการอำนวยการได้ตัดสินในต้นปี ๒๕๓๘ และพร้อมกันนี้ได้มีการประกวดภาพเขียน ในชั้นประถมศึกษาเพื่อส่งเสริมในเรื่อง “ความเสียสละ” กับในชั้นอุดมศึกษาในเรื่อง “ความจงรักภักดี”

อนึ่งคณะกรรมการขอขอบพระคุณ และอนุโมทนาอย่างยิ่งต่อท่านผู้บริหารทุกท่าน และยินดีรับบริจาคเพิ่มเติมที่ธนาคารกรุงเทพ สิลม และที่คณะกรรมการบริหาร

ณ บัดนี้ ได้เวลาที่รอคอย และมีคุณค่ายิ่งที่องค์ปาฐก ผู้ซึ่งท่านต่างชื่นชมในความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และความจงรักภักดีของท่านจากการปฏิบัติราชการต่อบ้านเมืองมาด้วยเกียรติประวัติอันสูงส่งทั้งในประเทศและนานาชาติ

กระผมขอกราบเรียนเชิญ ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ท่านองคมนตรี และรัฐบุรุษ ท่านประธานกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิรัฐบุรุษ ได้แสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง

“วัฒนธรรมไทย สมบัติไทย”

ขอกราบเรียนเชิญ

ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง วัฒนธรรมไทย-สมบัติไทย
โดย ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ องคมนตรี และรัฐบุรุษ
แสดงที่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๗

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ในนามของมูลนิธิ ผมขอขอบคุณที่กรุณามาร่วมกิจกรรมในวันนี้

ในเบื้องต้น ขอเรียนทำความเข้าใจก่อนว่าทั้งหมดทั้งสิ้นที่ผมจะพูดต่อไปนี้ เป็นประสบการณ์โดยสิ้นเชิง ไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดเป็นวิชาการและไม่น่าจะนำไปอ้างอิงเชิงวิชาการผู้ฟังทั้งหลายท่านในที่นี้เป็นนักวิชาการ อาจจะมีความเห็นไม่ตรงกันก็เป็นได้

ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๖ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๓๗ รัฐบาลประกาศให้เป็น "ปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย" และจะรณรงค์ต่อไปอีกหลายปี กล่าวคือ ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๗-๓๐ กันยายน ๒๕๔๐ เรียกว่า "รักและสืบสานวัฒนธรรมไทย" จะเน้นปี ๒๕๓๘ เป็น "ปีวัฒนธรรมกับการพัฒนา" และในปี ๒๕๓๘ จะมีคำขวัญว่า "ทำอะไรมีวินัยคือไทยแท้" นับเป็นความริเริ่มที่ดียิ่งของรัฐบาล (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ) นำขึ้นชมยินดีมากและควรแก่การสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง

ผมมาติดใจเรื่องชื่อและคำแปลของคำว่า "รณรงค์" และ "วัฒนธรรม" พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้คำนิยาม "รณรงค์" ว่าการรบ สนามรบ ให้คำนิยาม "วัฒนธรรม" ว่าสิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ พระราชบัญญัติวัฒนธรรม ๒๔๔๕ กำหนดว่าวัฒนธรรม คือ ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน ในทางวิชาการ วัฒนธรรม แปลว่าพฤติกรรมและสิ่งซึ่งคนในหมู่ผลิตสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากกันและกันและร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน

ฉะนั้น ที่เรียกว่า "ปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย" ถ้าแปลตรงไปตรงมาก็จะต้องแปลว่า "การรบกับวัฒนธรรมไทย" ฟังชอบกลอยู่ หากจะใส่คำว่า "เพื่อ" เข้าไปสักคำหนึ่งระหว่าง "รณรงค์" กับ "วัฒนธรรมไทย" น่าจะฟังเข้าใจง่ายขึ้นและตรงกับวัตถุประสงค์

ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องสำคัญ สำคัญอยู่ที่เจตนาของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่มุ่งเน้นในอันที่จะชักจูง ชวนเชิญให้คนไทยทุกหมู่เหล่าได้ช่วยกันดำรง รักษา ส่งเสริม สืบสานและพัฒนา วัฒนธรรมไทยต่างหาก วัฒนธรรมไทยเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติเรา เป็นสมบัติเก่าแก่ ที่บรรพบุรุษได้คิดสร้างสรรค์ ดำรงรักษาและสืบสานต่อกันมาจนถึงยุคสมัยของเรา วัฒนธรรมของเรา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพวกเราเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของเรา ชาติของเราและจะดำรงลักษณะไทยไว้ไม่ได้ ถ้าเราไม่มีวัฒนธรรมและไม่ดำรงรักษาไว้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของคนไทยทุกคน ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด ที่จะต้อง ช่วยกันร่วมมือกัน มีความสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมของเรา รักและหวงแหน วัฒนธรรมของเรา และรู้แจ้งประจักษ์ชัดว่า การรักษาวัฒนธรรมอันเป็นสมบัติล้ำค่าของ เรานั้น คือ การรักษาชาตินั่นเอง

ท่านผู้มีเกียรติครับ คนเราจะทำอะไรได้ ทำอะไรดี มีปัจจัยหลายตัวเป็นส่วน ประกอบผมคิดว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดตัวหนึ่ง คือ ความรักต่อสิ่งนั้น เพราะความรักทำให้ ใฝ่หา หวงแหน และอาทร ผมขอยกนิ้วและปรบมือให้กับสำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติที่ใช้คำว่า **“รักและสืบสานวัฒนธรรมไทย”** คนเราถ้าลองไม่รักสิ่งใดแล้ว จะไม่ยินดียินร้ายไม่สนใจและไม่หวงใย อาทรต่อสิ่งนั้นเลย

ที่จริง ถ้าเราไปตามชาวบ้านทั่วๆ ไปว่า ที่ทางราชการชักชวนให้รณรงค์เพื่อ วัฒนธรรมไทยนั้นว่าหมายถึงให้ทำอย่างไร เราอาจจะได้รับคำตอบที่แตกต่างกันออกไป คนภาคใต้อาจจะตอบอย่างหนึ่ง คนภาคเหนืออาจจะตอบอย่างหนึ่ง และคนภาคอีสาน อาจจะตอบอีกอย่างหนึ่ง ยิ่งไปตามชาวเขา ก็จะได้คำตอบอีกอย่างหนึ่งที่ไม่เหมือนคน ภาคไหนๆ ทั้งนี้เพราะขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาถิ่น ฯลฯ ของแต่ละภาคไม่เหมือนกัน

การพูดในวันนี้ จะพูดเรื่องวัฒนธรรมไทยบางอย่างเท่าที่ผมรู้และมีประสบการณ์ เท่านั้นที่จริงวัฒนธรรมไทย มีความเก่าแก่และหลากหลายมาก และควรแก่การศึกษา และให้ความสนใจยิ่งเพราะนอกจากให้ความสนุกสนานในการค้นคว้าศึกษาแล้ว ยิ่งรู้มาก เท่าใดก็ยิ่งทำให้เราภูมิใจในวัฒนธรรมของเรามากยิ่งขึ้นและมีความภูมิใจในความเป็น ไทยของเรามากยิ่งขึ้น ผมจึงใคร่ขอเชิญท่านผู้มีเกียรติได้ช่วยกัน ร่วมมือกันสนับสนุนกัน ให้คนไทยได้ศึกษาและ “รัก” วัฒนธรรมไทยกันให้ทั่วประเทศของเรา

ผมขอเริ่มต้นด้วยเรื่องภาษาไทย นักภาษาประมาณว่าในโลกนี้มีภาษาที่ใช้พูดกันประมาณสามพันภาษา แต่มีไม่ถึงร้อยภาษาที่มีภาษาเขียนของตนเอง ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่งในไม่ถึงร้อยภาษาเท่านั้น ภาษาไทยเป็นภาษาที่ไพเราะ งดงาม และเป็นเอกลักษณ์ของไทยโดยแท้จริง ภาษาไทยมีอายุกว่า ๗๐๐ ปี และเป็นภาษาที่มีพยัญชนะเป็นของตนเอง มีสระวรรณยุกต์เป็นของตนเอง ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง ประเทศในโลกมีหลายประเทศที่มีภาษาเขียนและหรือภาษาพูดเป็นของตนเองเช่นประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เป็นต้น ของดีของเราอีกอย่างหนึ่งก็คือ เรามีเลขไทยใช้ ผมคิดว่าเลขไทยเป็นเอกลักษณ์อย่างยิ่งอีกอย่างหนึ่งของภาษาของเรา มีน้อยประเทศมากที่มีเลขใช้เองอาจจะไม่มีเลยก็ได้ เพราะว่าประเทศอื่นๆ หลายประเทศที่ไม่มีเลขของตนเองใช้ แม้แต่ประเทศเพื่อนบ้านของเราอย่าง ลาว พม่า หรือเขมร ก็ยังใช้เลขที่เรียกกันว่าเลขฝรั่ง แต่คนไทย ภาษาไทย มีเลขไทยใช้ และเป็นเลขที่มีความสวยงามสดงดงาม แต่คนบางคนกลับไม่นิยมใช้เลขไทย หันไปใช้เลขฝรั่งเป็นส่วนใหญ่ ถ้าผมจำไม่ผิดดูเหมือนจะมีคำชี้แจงของสำนักนายกรัฐมนตรีให้ส่วนราชการต่างๆ ใช้เลขไทยในการสื่อสารติดต่อกันและกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีมากและน่าจะเชิญชวนกันใช้เลขไทยให้แพร่หลาย เพราะภาษาไทยก็เป็นวัฒนธรรมไทยอย่างหนึ่ง ที่จำเป็นต้องรณรงค์ให้คนไทยได้รับ ได้รู้ และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง เราสามารถพูดได้อย่างสง่าผ่าเผยว่า ภาษาไทยเป็นเครื่องบ่งบอกความเป็นไทย และเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกให้ต่อเนื่องกันได้

ท่านผู้ฟังทั้งหลาย คงจะเคยได้ยินคนไทยหลายคนทีเดียวที่นิยมพูดภาษาไทยปนกับภาษาอังกฤษ แม้คนพูดจะเป็นคนเก่ง รู้ดีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ผมคิดว่า การพูดภาษาไทยคำ ภาษาอังกฤษคำ ไม่สมควรนำมาใช้ในการสื่อสารระหว่างคนไทยด้วยกัน เพราะว่าถ้าคู่สนทนารู้ภาษาอังกฤษน้อย ก็จะไม่เข้าใจความหมาย บางคนพูดว่าถ้าพูดภาษาไทยโดดๆ โดยไม่มีภาษาฝรั่งปน จะไม่ขลัง ไม่เกิดอารมณ์ หรือการตั้งชื่อ การแสดงทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ รายการต่างๆ ก็ตั้งชื่อเป็นภาษาฝรั่ง เพราะคิดว่าการทำอย่างนั้น น่าจะขลังและเกิดอารมณ์มากกว่า การตั้งชื่อรายการต่างๆ เป็นภาษาไทย ผมเองกลับมีความเห็นว่าการทำอย่างนั้นไม่น่าจะดี เราน่าจะคิดภาษาไทยซึ่งมีหลากหลายมากสามารถนำมาประยุกต์ใช้ตั้งชื่อที่ขลังและเกิดอารมณ์ได้ดูได้จากเพลงไทย ไม่ว่าเพลงไทยเดิม เพลงลูกทุ่งหรือลูกกรุงเนื้อเพลงจะแสดงให้เห็นว่าภาษาไทยเป็นภาษาที่ลึกซึ้ง ทำให้เกิด

อารมณ์ได้มาก บางคนถึงกลับพูดว่าภาษาไทยมีทั้งพลังและวิญญาณ ผมซักจะเชื่อตามนั้นแล้วว่าภาษาไทยของเรา มีพลังและวิญญาณจริงๆ และเป็นภาษาที่สามารถขยายความก่อให้เกิดจินตนาการได้หลากหลายกว่าภาษาอื่นๆ

เรื่องการตั้งชื่อรายการทางโทรทัศน์และวิทยุเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศด้ามองในเชิงธุรกิจก็น่าเห็นใจว่าตัวชื่อคงจะจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศบ้างแต่ถ้ารายการนั้นๆ พยายามนึกถึงว่าจะแปลเป็นไทยได้อย่างไรที่ธุรกิจไม่เสียหายและได้ความหมายลึกซึ้งหรือวงเล็บเป็นภาษาไทย ว่ารายการนี้เรียกเป็นภาษาไทยได้อย่างไร ก็น่าจะเป็นไปได้ผมคิดว่าผู้บริหารรายการต่างๆ ที่ไม่รู้ภาษาอังกฤษมีมากกว่าผู้ที่รู้และเข้าใจภาษาอังกฤษ

ทุกวันนี้ ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย คงเคยได้ยินทางโทรทัศน์และวิทยุ ว่าการใช้ลักษณะนามใช้กันไม่ใคร่จะถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ มีสถานีวิทยุและโทรทัศน์หลายสถานี ที่พูดถึงเรื่องคนไทยที่ถูกจับในเขมร แทนที่จะพูดว่า คนไทย ๙ คน ก็พูดว่า ๙ คนไทยจะได้รับการปล่อยตัวและส่งกลับมายังประเทศไทย ดูค่อนข้างจะพัฒนาก้าวหน้าในเรื่องการใช้ลักษณะนามมากหากจะกล่าวว่าจะไม่ดีก็ได้ เพราะไม่ถูกหลักไวยากรณ์ไทยในการใช้ลักษณะนาม ที่นำมาพูดในที่นี้ก็เพื่อชี้ให้เห็นว่า ถ้าเราไม่ระมัดระวังในการใช้ลักษณะนาม ต่อไปก็อาจจะพูดว่า ๙ ไทย ๑ ฝรั่งเศส ๓ จีน อะไรทำนองนั้น จนกลายเป็นเรื่องที่ไม่มีความหมาย การพูดอย่างนั้น เป็นการพูดที่จะทำให้ภาษาไทย โดยเฉพาะการใช้ลักษณะนามผิดเพี้ยนไป

มีอีกเรื่องหนึ่ง ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพูดของคนไทย โดยเฉพาะคนไทยรุ่นต่างๆ ถ้าท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายได้สังเกตก็จะพบว่า คนไทยแต่ละรุ่นมักจะพูดไม่เหมือนกัน บางรุ่นพูดเร็วจนเกือบฟังไม่ทัน โดยเฉพาะการพูดทางสื่อโทรทัศน์ก็ดี ทางวิทยุกระจายเสียงก็ดี จะพูดเร็วมากและพูดเสียงขึ้นสูงกว่าวรรณยุกต์ที่กำกับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีเวลาน้อยหรืออาจเป็นเพราะว่าถ้าชินทำอะไรซักช้า ในสมัยปัจจุบันก็อาจจะไม่ทันกัน

เรื่องการพูดตัว “ร” “ล” ไม่ชัดพูดคำควบกล้ำไม่ได้ก็ยังมียุให้ฟังกันเป็นปกติ อยู่เสมอๆ และเกิดขึ้นกับคนทุกรุ่น โดยเฉพาะกับคนรุ่นใหม่ๆ มักจะเป็นค่อนข้างมาก แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ทุกคนก็รู้ว่า การพูดอย่างนั้นไม่ดี ก็น่าจะพยายามฝึกฝนให้สามารถพูดได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้นเพราะการพูดคำควบกล้ำไม่ถูก ความหมายของคำบางคำเปลี่ยนแปลง

ไปมาก แต่เท่าที่เฝ้าสังเกตดูเหมือนจะไม่ปรากฏความพยายามฝึกฝนและแก้ไข และ
สิ่งที่น่าเป็นห่วงยิ่ง คือ สิ่งเหล่านี้มีปรากฏให้ได้ยินได้ฟัง แม้แต่ในสถาบันการศึกษาและ
องค์กรระดับสูงทั้งของรัฐและเอกชน

ต่อไปนี้จะพูดถึงเรื่องภาษาถิ่นและประเพณีของภาคต่างๆ ภาษาถิ่นของเรา
คงมีหลายภาษาด้วยกัน แต่ผมจะพูดเฉพาะภาษาถิ่นที่สำคัญๆ สำหรับบ้านเรากล่าวได้ว่า
ภาษาถิ่นบ้านเรามีอยู่สามภาษาด้วยกัน คือ ภาษาเหนือ ภาษาอีสาน และภาษาใต้
ภาษาถิ่นเป็นเรื่องที่บ่งบอกถึงสภาพสังคม ลักษณะนิสัย ตลอดจนประเพณีการเล่น
ของถิ่นนั้นๆ ได้ชัดเจน ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่น่าสนใจมากควรแก่การศึกษาอย่างยิ่งเพราะ
เป็นภาษาที่เราน่าจะอนุรักษ์และดำรงไว้ให้ยั่งยืนควบคู่กับภาษากลางซึ่งใช้เป็นภาษาราชการ
ปัจจุบันนี้ภาษาถิ่นค่อนข้างจะเพี้ยนแปรไป ด้วยคนท้องถิ่นเองไม่มีใครจะพูดกันมากอย่าง
สมัยก่อน บางครั้งก็ใช้ภาษากลางแต่สำเนียงเป็นภาษาถิ่น ที่จริงภาษาถิ่นของภาคต่างๆ
ก็มีความแตกต่างกันในเรื่องสำเนียงอยู่แล้วแต่อย่างไรก็ตาม คำของภาษาถิ่นนั้นๆ
คงเป็นคำเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ บางถิ่นเท่านั้น ที่พูดบางคำไม่เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น
ภาษาใต้ก็มีคำบางคำที่ไม่เหมือนกัน เช่น คนชุมพร และสุราษฎร์ธานีอาจจะพูดคำบางคำ
ไม่เหมือนกับคนนครศรีธรรมราช หรือสงขลา เป็นต้น

ขอเริ่มต้นด้วยภาษาเหนือ ภาษาเหนือเป็นภาษาที่มีความไพเราะ นุ่มนวลละมุน
ละม้ายน่าฟังเป็นอย่างยิ่ง คนเหนือพูดค่อนข้างช้า อ่อนหวานแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัย
ของคนเหนือว่าเป็นคนเรียบร้อย นุ่มนวล พูดจาไพเราะ ค่อนข้างนิยมทำอะไรช้าๆ
แต่ก็ดูสวยงามทั้งการแต่งหน้าและท่าร่า บางคนดูแล้วอาจบอกว่าช้าน่าเบื่อ ทั้งนี้แล้วแต่
ความรู้สึกของผู้ชม ผู้ฟัง อย่างไรก็ตามเมื่อได้ยินได้ฟังกันอย่างแพร่หลายแล้วจะรู้สึกรื่นหู
ดี ทำให้มองเห็นภาพของคนเหนือว่าเป็นคนอย่างไร เช่น ประเพณีสู้ขวัญของชาวเหนือ
ดูสวยงามสดงงามมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ชาวเหนือรำถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่
หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ แสดงออกถึงลักษณะนิสัยของ
คนเหนือออกมาอย่างเด่นชัดทีเดียว

ส่วนภาคอีสานนั้นภาษาถิ่นของภาคอีสานค่อนข้างจะเร็ว คำพูดคำจาเข้มแข็ง
กว่าแต่ก็ไม่ใคร่จะเร็วเท่าใด อย่างไรก็ตามก็ถือว่ายังเร็วกว่าภาคเหนือ ถ้าสังเกตดูดีๆ จะพบว่า
ฟังดูแล้วน่าจะเร็วกว่าที่คนเหนือพูดกัน เมื่อฟังคนอีสานพูดกันจะได้รู้เลยว่าคนอีสานเป็น

ที่มีความสนุกสนานยิ่งถ้าเราได้ดูการละเล่นของภาคอีสาน ยิ่งเห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่า คนอีสานเป็นคนสนุกสนานรำเริงการละเล่นของคนภาคอีสานไม่ค่อยเน้นถึงความขตช้อย นิ่มนวล แต่มักจะนิยมความสนุกสนานรำเริงมากกว่าความสวยงาม จังหวะทำนอง ของการเต้นการรำ มีความสนุกสนานรำเริงมีอารมณ์ครึกครื้นมากกว่าทางภาคเหนือ อย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าการบายศรีสู่ขวัญของภาคอีสานจะคล้ายกับภาคเหนือ แต่ใน รายละเอียดจะไม่เหมือนกัน ดูได้จากการกล่าวให้ศีลให้พรจะแตกต่างกันไปบ้างตามแบบ เฉพาะของภาคเหนือและภาคอีสานแต่ใจความคงจะเป็นทำนองเดียวกันคือให้ศีลให้พร ให้ความเคารพนับถือผู้หลักผู้ใหญ่ที่ตนเคารพ

เมื่อพูดภาษาถิ่นโดยเฉพาะภาคอีสานมีเรื่องน่าสนใจอยู่เรื่องหนึ่ง คือ คนทั่วไป หรือแม้แต่คนอีสานเองก็พูดอยู่เสมอว่า คนภาคอีสานเป็นคนลาว พูดภาษาลาว ความจริงมิได้เป็นอย่างนั้น คนอีสานคือคนไทยภาคอีสาน พูดภาษาอีสานมิใช่ภาษาลาว ถ้าเรา ไปถามคนที่อยู่บ้านนอกที่เป็นชนบทของภาคอีสานว่า เขาพูดภาษาอะไร จะได้รับคำตอบ ว่า “เว้าลาว” หรือพูดภาษาลาวอันที่จริงภาษาอีสานกับภาษาลาวแตกต่างกันมาก หลากๆ คำ อาจจะเหมือนกัน แต่ไม่ใช้ภาษาเดียวกัน คนอีสานอาจจะข้ามแม่น้ำโขงไปแต่งงาน กับคนลาวในขณะเดียวกันคนลาวอาจข้ามแม่น้ำมาแต่งงานกับคนอีสาน ก็สามารถพูด เข้าใจดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกันจึงทำให้คนทั่วไปเข้าใจ ไขว้เขวว่า คนอีสานพูดภาษาลาว โดยเฉพาะคนอีสานตอนเหนือ โดยข้อเท็จจริงแล้ว ภาษาอีสานกับภาษาลาว มีความแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจนทีเดียว ภาษาเขียนเป็นอีก เรื่องหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน คนอีสานเขียนภาษาไทย ไม่ได้เขียนภาษาลาว พยัญชนะของ เรากับของลาวก็ไม่เหมือนกัน ผมขอยกตัวอย่างเช่นว่า เวลาเรามีกงานเลี้ยงและชักชวน ตีมให้ศีลให้พรกันเหมือนที่คนภาคกลางเราเรียกว่า ชนแก้วกัน คนภาคอีสานก็เรียกว่า ชนแก้วเหมือนกันแต่สำเนียงจะออกไปทางอีสาน สำหรับในประเทศลาว คนลาวถ้าพูดชน แก้วเป็นภาษาลาวต้องพูดว่า “ตำจอก” ซึ่งผิดกับคำว่า “ชนแก้ว” จะเห็นว่าไม่เหมือนกัน สิ่งนี้น่าคิดมากและเป็นเรื่องที่ค่อนข้างสำคัญ คนอีสานจะได้สำนึกว่าพูดภาษาไทยอีสาน มิได้พูดภาษาลาว ผมใคร่ที่จะเรียนให้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่นี่ ซึ่งอาจเป็นคน อีสานบ้างก็ได้ช่วยกันทำความเข้าใจให้คนอีสานโดยเฉพาะคนในชนบทได้เข้าใจให้ถูกต้องว่า เขาพูดภาษาไทยอีสานมิใช่ภาษาลาว ตัวผมเองเคยไปรับราชการอยู่ภาคอีสานเป็นเวลา ค่อนข้างนาน และได้พยายามชี้ให้เขาเห็นว่าภาคอีสานของเราเป็นภาคที่มีภาษาถิ่นของ ตนเองมิใช่ภาษาลาวและเป็นภาษาถิ่นที่ไพเราะมาก

ต่อไปจะพูดถึงภาษาใต้ ภาษาใต้เป็นภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญมาก และมีรูปแบบแตกต่างไปจากภาษาถิ่น ทางภาคเหนือ และภาคอีสาน ภาษาใต้เป็นภาษาที่คนไทยภาคกลางและภาคอื่นๆ จะพูดให้ชัดเจนเป็นเรื่องลำบาก เพราะสำเนียงของภาษาใต้เป็นสำเนียงค่อนข้างจะแปลกกว่าภาษาถิ่นอื่นๆ อย่างคนภาคกลาง ถ้าไปอยู่ภาคเหนือหรือภาคอีสานเป็นเวลานานพอสมควร ก็พอจะพูดภาษาถิ่นของภาคนั้นๆ ได้ แต่สำหรับภาษาใต้อยู่นานเป็น ๑๐ ปี ก็อาจจะพูด อาจจะฟังได้ตลอด แต่จะพูดให้ชัดเจนเหมือนคนใต้นั้นทำได้ยาก ภาษาใต้มีลักษณะพิเศษของคนใต้เองก็คือ พูดสั้น คำที่มี ๒ พยางค์ของภาษากลาง ภาษาใต้จะเหลือพยางค์เดียวถ้าเป็นคำ ๓ พยางค์ ก็เหลือเพียง ๒ พยางค์อะไรทำนองนั้น ดังนั้นเวลาที่ใช้ในการสื่อก็จะประหยัดได้มาก นอกจากนั้นภาษาใต้ยังบ่งบอกถึงลักษณะของคนใต้ว่าเป็นคนคล่องแคล่ว รวดเร็ว กระฉับกระเฉง ว่องไว พูดสั้นมีรูปแบบของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนใคร แต่ก็อย่างที่ผมเรียนแล้วในตอนต้นว่า ภาคต่างๆ แม้แต่พูดด้วยคำเหมือนกันแต่สำเนียงอาจไม่เหมือนกัน ขอกล่าวซ้ำอีกครั้งถึงภาษาใต้นี้ว่าเป็นภาษาที่ไม่คล้ายคลึงกับภาษาใดๆ เลย การละเล่นก็เช่นเดียวกันส่วนใหญ่จะเป็นจังหวะรวดเร็ว สั้นๆ อย่างที่ภาคกลางเรียกว่า “มโนราห์” ทางภาคใต้เรียกสั้นๆ ว่า “โนราห์” หรือการเล่นหนังตะลุง ซึ่งทางใต้เรียกหนัง “ลุง” เป็นการแสดงที่ใช้ภาษาพากษ์เป็นภาษาใต้ที่ค่อนข้างรวดเร็ว อันเป็นลักษณะของคนภาคใต้ เมื่อพูดถึงการละเล่นอยากจะทำอะไรบางอย่าง ซึ่งอาจจะทำให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์คีตศิลป์ หรือบางคนอาจไม่ทราบมาก่อนก็ได้ คือเรื่องโนราห์ของภาคใต้ซึ่งมีมาก่อนผมเกิดด้วยซ้ำไป เพราะผมเกิดมาก็ได้ดูโนราห์แล้ว ที่ผมนำเรื่องโนราห์มาพูด ก็เพราะว่าผมได้ไปชม เมื่อมีโอกาสได้กลับไปบ้านได้มีการจัดแสดงโนราห์ให้ดูและได้รับรู้ว่า ครูโนราห์ที่มีชื่อเสียงจริงๆ ไม่มีใครจะมีแล้ว คนแก่คนแก่ที่มีชื่อเสียงก็เสียชีวิตไปเข้าใจว่าแหล่งที่มีชื่อเสียงที่เหลืออยู่น่าจะเป็นวิทยาลัยครูสงขลาที่วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในการรำโนราห์และก็รู้สึกซึ่งถึงความเป็นมาของโนราห์ถึงขั้นสามารถสอนคนอื่นๆ ได้แต่มีสิ่งหนึ่งของเรื่องโนราห์ที่ทำให้ผมอดจะแปลกใจไม่ได้และไม่เชื่อว่าจะเป็นเช่นนั้นคือโนราห์สมัยนี้เวลาออกมารำ สวมถุงเท้าด้วย ดูแล้วค่อนข้างแปลก ผมไม่คิดว่าโนราห์สมัยก่อนจะสวมถุงเท้า โดยความจริงแล้วสมัยที่ผมเป็นเด็กๆ อย่างว่าแต่พวกรำโนราห์เลย พวกคนธรรมดาไม่ต้องเป็นชาวชนบทต่อให้เป็นคนที่อยู่ในเมืองอย่างครอบครัวผม อย่างว่าแต่สวมถุงเท้าเลยบางครั้งไม่ได้สวมรองเท้าด้วยซ้ำไป เวลาไปไหนๆ ก็เดินด้วยเท้าเปล่า

จนกระทั่งโตมากแล้วจึงเริ่มสวมถุงเท้าและรองเท้ากัน ผมจึงเห็นว่าโนราห์ ซึ่งมีมาตั้งแต่ก่อนผมเกิดไม่น่าจะสวมถุงเท้าหมายความว่ารูปแบบดั้งเดิมที่ถูกต้องน่าจะเป็นเช่นนั้น ผมได้ถามครูที่รำให้ดูว่าทำไมโนราห์สมัยนี้ต้องสวมถุงเท้าครูก็ตอบเป็นภาษาอังกฤษว่าทำให้ Movement ดีขึ้น ผมก็ได้แต่ฟัง ไม่อยากจะต่อล้อต่อเถียง แต่บอกเขาว่าโนราห์ขนานแท้และดั้งเดิมไม่น่าจะสวมถุงเท้า จึงเรียนให้ท่านผู้มีเกียรติทราบเป็นความรู้ และลองไปถามกรมศิลปากรด้วยด้วยว่ามีเหตุผลอย่างไรที่โนราห์สมัยนี้สวมถุงเท้ากัน

ยังมีอีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจมาก สำหรับภาคใต้ กล่าวคือพี่น้องที่อยู่ใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล พี่น้องของเราส่วนมากที่อยู่ใน ๔ จังหวัดนี้ นับถือศาสนาอิสลาม และผมก็อดแปลกใจไม่ได้ว่าพวกเรามักเรียกพี่น้องที่อยู่ใน ๔ จังหวัดภาคใต้หรือ ๕ จังหวัด คือรวมทั้งสงขลาด้วย แม้ว่าสงขลามีจำนวนคนไทยที่นับถืออิสลามค่อนข้างน้อย เราจะเรียกพี่น้องประชาชน ๕ จังหวัดภาคใต้รวมๆ กันว่า ไทยอิสลาม แต่ทำไมคนไทยที่นับถือศาสนาอื่น เราไม่เรียกเขาว่า ไทยคริสต์ ไทยฮินดู ไทยเต๋า หรือไทยพราหมณ์ แต่กลับเรียกไทยเฉยๆ รวมทั้งคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่อยู่ในภาคอื่นๆ จะไม่ถูกเรียกว่าไทยอิสลามจะเรียกเฉพาะคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามใน ภาคใต้ ผมไม่เข้าใจว่าทำไมต้องเรียกอย่างนั้น ถ้าเรียกเขาว่าคนไทยเหมือนอย่างกับคนไทยที่อยู่ภาคไหนๆ ของประเทศเราว่า "ไทย" ก็น่าจะเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มากกว่าจะไปเรียกเขาว่าไทยอิสลาม อันที่จริงเขาเป็นคนไทย มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเหมือนคนไทยทุกประการ เพียงแต่ว่าเขานับถือศาสนาอิสลาม มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองก็คือวัฒนธรรมไทยเหมือนกัน เพราะศาสนามีใช้เครื่องปิดกั้นของการดำรงวัฒนธรรมไทย เมื่อราวปลายเดือนกันยายนปี (พ.ศ.๒๕๓๗) ประมาณ วันที่ ๒๙ กันยายน หรือใกล้เคียงนั้น ที่จังหวัดปัตตานี คนไทยที่นับถืออิสลามได้ประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญแบบศาสนาอิสลามถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ ผมได้ชมจากรายการข่าวทางโทรทัศน์ และได้รับความรู้ว่าเป็นประเพณีที่สวยงาม คล้ายๆ กับการบายศรีของภาคเหนือและภาคอีสาน แต่เขามีรูปแบบของเขาเอง ตามแบบของคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ผมคิดว่าจังหวัดอื่นๆ นอกจากจังหวัดปัตตานี ก็คงมีประเพณีบายศรีสู่ขวัญอย่างที่ว่า ได้เห็นได้ชมในโทรทัศน์ เพราะฉะนั้นผมจึงไม่ใคร่เห็นด้วยว่าเราไปเรียกเขาว่าคนไทยอิสลามทั้งๆ ที่เขาเป็นคนไทยเหมือนอย่างเราทุกอย่าง เพียงแต่นับถือศาสนาแตกต่างกันเท่านั้น จึงน่าจะลองนำไปช่วยกันคิดว่า การเรียกร็อง

อย่างนั้นจะมีข้อ “ดี” ข้อ “เสีย” อะไรบ้างหรือว่าควรจะเรียกคนไทยเหล่านั้นว่า คนไทย
เฉยๆ หรือไม่ โดยไม่เอาศาสนาเข้ามาต่อท้าย เวลาเรียกคนไทยที่นับถือศาสนาอื่น เราก็
มิได้เอาศาสนาเข้ามาต่อท้ายคนไทยที่นับถือศาสนานั้นเลย

โดยสรุป กล่าวได้ว่า ภาษาถิ่นเป็นวัฒนธรรมของเราที่ล้ำค่ายิ่ง พึงสงวนและ
ดำรงรักษาไว้ให้คงรูปเดิมอย่างสมบูรณ์ เป็นหลักเป็นฐานจะได้เกิดความสะดวกและ
ง่ายต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ผมใคร่ขอเชิญบรรดาท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่ได้กรุณามาร่วมในวันนี้ ดูเรื่องของ
วัฒนธรรมการรับประทานอาหารของคนไทย ที่จริงเป็นเรื่องสั้นและง่ายมากเพราะ
คนไทยทุกคนรู้จักวิธีรับประทานอาหารของเราเป็นอย่างดี กล่าวคือ การรับประทานอาหาร
อาหารของคนไทยใช้การนั่งล้อมวงกัน โดยมีอาหารอยู่ตรงกลางในอดีตใช้มือเปิบรับประทาน
แต่ในปัจจุบันพัฒนามาเป็นการใช้ช้อน ในสมัยก่อนจะนั่งกับพื้น แต่ในสมัยนี้นั่งโต๊ะ โดย
ที่นั่งรับประทานอาหารรวมๆกัน หมายความว่ากับข้าวต่างๆ หลากๆ ชนิดจะวางอยู่ตรงกลาง
เราจะตักกับข้าว แล้วนำไปใส่จานข้าว ของแต่ละท่านแล้วจึงรับประทานกัน ขอเรียนว่า
ที่ผมนำเรื่องนี้มาพูด เพราะปัจจุบันนี้ร้านอาหารไทย โดยเฉพาะตามโรงแรมใหญ่ๆ หลายแห่ง
ในต่างประเทศมีหลายประเทศที่มีร้านอาหารไทย ที่มากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา ร้านอาหาร
ไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก อันที่จริงบางร้านก็มีใช่เป็นร้านไทยโดยแท้จริง มิได้
ดำเนินการโดยคนไทย แต่เป็นคนลาวบ้าง คนเวียดนามบ้าง แต่ก็ยังใช้ชื่อว่าร้านไทยจึง
เป็นเรื่องน่ายินดีว่า อาหารไทยได้แพร่หลายไปยังต่างประเทศ มีอยู่สิ่งหนึ่งครับท่านผู้มี
เกียรติทั้งหลาย ที่ผมอยากจะหยิบยกขึ้นมากล่าว คือ ในการบริการอาหารไทยให้กับผู้มา
อุดหนุน โดยเฉพาะตามโรงแรมใหญ่ๆ หรือร้านอาหารไทยในต่างประเทศ มักจะใช้วิธี
บริการอาหารไทย โดยการยกมาทีละอย่าง ไม่เหมือนกับที่เรารับประทานตามบ้าน โดย
เฉพาะบ้านในชนบท ซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของเรา ดังนั้นจึงมีชาวต่างประเทศบางคน
บ่นว่าอาหารไทยเผ็ด แฉม่อนเพราะได้รับประทานแต่ต้มยำเป่ล่าๆ หรือว่าแกงเผ็ดเป่ล่าๆ
ก็ต้องเผ็ด เพราะอาหารไทยต้องรับประทานพร้อมกับข้าว จึงจะถือว่าเป็นวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง
แต่ในการบริการอาหารให้กับชาวต่างประเทศ เรามักจะใช้บริการแบบอาหารฝรั่ง
นอกจากจะสะดวกในการบริการแล้วพ่อครัวยังปรุงรสอาหาร ให้เหมาะกับชาวต่าง
ประเทศรับประทานด้วย ทำให้ชาวต่างชาติเข้าใจคลาดเคลื่อนว่า วิธีรับประทานอาหารก็ดี
รสอาหารก็ดี เป็นไปอย่างที่ขายตามโรงแรมใหญ่ๆทั้งๆ ที่จริงมิได้เป็นอย่างนั้น อาหาร

ของประเทศในเอเชียอื่นๆ เช่น อาหารจีนเขาก็บริการอย่างจีน อาหารญี่ปุ่นเขาก็บริการอย่างญี่ปุ่น ทำให้รู้สึกว่าเขารักษาวัฒนธรรมในเรื่องนี้ไว้ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์มากกว่าของเรา เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องน่าสนใจเรื่องหนึ่ง จึงได้นำมาเรียนให้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายว่าเราน่าจะคิดหาวิธีทั้งการบริการอาหารไทย ที่สอดคล้องวัฒนธรรมไทย รวมทั้งเรื่องการรับประทานอาหาร ชนิดอาหาร รสชาติของอาหารที่เป็นของไทยจริงๆ ให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น ก็น่าจะเป็นการรักษาวัฒนธรรมในเรื่องนี้ไว้ได้อย่างหนึ่ง

เรื่องที่ผมจะพูดต่อไปนี่อีกเรื่องหนึ่ง ก็น่าสนใจพอสมควร ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายคงจะรู้จัก “วันวาเลนไทน์” บางท่านอาจจะเคยฉลองมาด้วยตนเองแล้วด้วยซ้ำไป วันวาเลนไทน์มิใช่วันสำคัญอะไร เป็นเพียงการเล่าต่อๆ กันมาเท่านั้นเอง ฝรั่งเศสฉลองกัน คนไทยเราก็ฉลองกันจนจะกลายเป็นประเพณีไปเสียแล้ว มีการส่งบัตรถึงกันและกัน ผมมั่นใจว่า วันวาเลนไทน์ ไม่ใช่ประเพณีหรือวัฒนธรรมของเรา เราจึงไม่น่าจะเสียสตางค์ในวันนั้นเลย จึงใคร่ขอปรึกษาว่า เราจะทำกันอย่างไรถึงจะถูกต้องไม่ปะปนกัน ท่านผู้มีเกียรติอาจจะจำได้ว่า เมื่อ ๔-๕ ปีมาแล้วสมเด็จพระเทพรัตนฯ เคยทรงชักชวนให้คนไทยได้ส่งความรัก และระลึกถึงกันในวันวิสาขบูชาถึงกับทรงออกแบบบัตร และทรงนิพนธ์คำกลอน คำอวยพร ด้วยพระองค์เอง ทรงปฏิบัติเป็นตัวอย่าง แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง ที่ความคิดริเริ่มของทูลกระหม่อมอาจารย์ไม่ติดตลาดและสร้างขาไปจนแทบจะไม่เหลือแล้ว เรามาช่วยกันคิดใหม่ครับ ช่วยกันสนองความตั้งพระทัยของสมเด็จพระเทพรัตนฯ กันให้แพร่หลาย วันวิสาขบูชามีความสำคัญมากอยู่ มาช่วยกันปฏิบัติเพื่อสร้างประเพณีอันดีงามให้เกิดขึ้นในชาติของเรา

เรื่องต่อไปนี้ ก็น่าสนใจไม่น้อย คือเรื่องความเชื่อถือที่ไม่น่าจะเชื่อถือ เรื่องนี้มักจะเกิดในชนบทในหมู่พี่น้องที่ค่อนข้างจะได้รับการศึกษาน้อยและยากจน ท่านผู้มีเกียรติคงจะเคยเห็นและเคยอ่านในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือแม้แต่ในโทรทัศน์ก็เคยนำมาออกอากาศ ชาวบ้านไปชูดฝนต้นไม้ (ซึ่งคิดว่าศักดิ์สิทธิ์) เพื่อขอหวย หมูคลออดลูกออกมามีขาห้าขา ถือว่าเป็นโชคเป็นลาภอะไรเหล่านี้เป็นต้น ถ้าเราเคร่งครัดกับคำนิยามว่าวัฒนธรรมคือวิถีชีวิตของหมู่คณะ ก็อาจจะตีความว่า การประพฤติปฏิบัติอย่างนั้นเป็นวัฒนธรรมก็ได้ แต่เราจะต้องไม่ตีความเช่นนั้น เพราะผู้ที่ได้รับผลกระทบ คือพี่น้องที่ยากจนของเรา ในทางตรงกันข้าม เราจะต้องเข้าใจและเห็นใจ และช่วยกันหาทางช่วยเหลือ แนะนำ ให้การศึกษาทำความเข้าใจ ว่าการทำเช่นนั้นไม่มีประโยชน์เลยมีแต่จะยากจนลงอีก

หนังสือพิมพ์น่าจะงดเสนอข่าวเช่นนี้ โทรทัศน์น่าจะไม่นำมาออกอากาศทางให้ความรู้
ชี้ให้เห็นเหตุผล เห็นโทษอย่างชัดเจน เพื่อที่น้องของเราจะได้เชื่อและเลิกกระทำจะได้นำ
เงินซึ่งมีน้อยอยู่แล้ว นำเวลาและโอกาส นำร่างกาย และจิตใจไปประกอบกิจกรรมอื่นที่
เป็นประโยชน์โดยตรงต่อตนเอง ครอบครัวและบุตรหลานต่อไป

นอกจากเรื่องที่ผมยกมาแล้วแล้ว ความจริงยังมีเรื่องที่คล้ายๆ กัน ทำนองนี้อีก
หลายเรื่อง ที่ทำให้คนไทยบางส่วนหลงเชื่อผิดๆ อยู่เสมอ เรื่องต่างๆ เหล่านี้ รวมทั้งการ
รณรงค์รักษาและสืบสาน วัฒนธรรมไทย ให้บริสุทธิ์ สะอาดนั้น หากหน่วยและองค์กรต่างๆ
เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ผมเองก็อยากจะช่วย แต่ทำอะไรไม่ได้มาก
ไปกว่า ขอร้องและวิงวอน

ท่านผู้มีเกียรติครับ อีก ๒-๓ วันก็จะถึงปี ๒๕๓๔ แล้ว สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติจะเริ่มใช้คำขวัญว่า “ทำอะไรมีวินัยคือไทยแท้” ฟังดูแล้วน่าจะสนับสนุน
มากเพราะ “วินัย” เป็นปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จ เราจะต้องยอมรับกันว่าความจริง
คนไทยมีวินัยดีในบางเรื่อง และมีวินัยน้อยในบางเรื่อง บ้านเมืองเราถึงไม่ค่อยสะอาด
การจราจรจึงค่อนข้างจะติดขัด นัดกับใครก็ไม่เห็นความสำคัญของการรักษาเวลา จึงเป็น
ความจำเป็นที่จะต้องอบรมปมนิสัย ให้คนไทยได้เห็นความจำเป็น และความสำคัญของ
การมีวินัยให้มากขึ้นประพฤติปฏิบัติให้ดีขึ้น

ผมคิดว่า คำขวัญของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่ดำริขึ้นนี้จะดี
และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ถ้าจะเพิ่มคำขวัญเข้าไปอีกประโยคหนึ่งว่า “การมีน้ำใจคือไทยแท้”
ท่านผู้มีเกียรติคงจะภูมิใจในตนเองที่เกิดมาเป็นคนไทยที่มีน้ำใจประเสริฐ คนไทยรู้จักสามัคคี
มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อภัยให้กันและกัน เห็นอดเห็นใจกันเหล่านี้
ไม่ใช่สิ่งที่จะอบรมสั่งสอนได้ แต่สิ่งเหล่านี้อยู่ในสายเลือดของคนไทยตั้งแต่เกิดมา บริษัท
การบินไทยของเรา อาจจะไม่ใช่อะไรที่ดีที่สุดในโลก แต่การบริการของเราถือได้ว่า
เป็นหนึ่ง เพราะเราบริการด้วยน้ำใจของเราแบบไทยที่ไม่มีชาติใดในโลกเลียนแบบได้
จึงเชื่อได้ว่า การมีน้ำใจของเราจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคมได้มากทีเดียว

เรื่องที่ผมกล่าวมานี้ จะเรียกว่า “วัฒนธรรมทางใจ” ก็น่าจะได้

มีอีกเรื่องหนึ่ง สำคัญที่สุดที่ผมขอพระราชทานอัญเชิญมากล่าว ณ ที่นี้ คือ การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงปฏิบัติอยู่เสมอตลอดมาจนทุกวันนี้ คือ ทรงช่วยดำรงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสำคัญในการใช้ภาษาสื่อความหมายความสำคัญตอนหนึ่งว่า

“วิธีที่จะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ต้องอาศัยสิ่งที่สำคัญ อย่างหนึ่ง คือ ภาษา การได้มาซึ่งความรู้ก็ต้องใช้ภาษา การนำความรู้ไปใช้ก็ต้องใช้ภาษาอีก เช่น เมื่อจะให้ปฏิบัติภารกิจก็ต้องออกคำสั่ง เป็นต้น ในปัจจุบันปรากฏว่า ได้มีการใช้ถ้อยคำฟุ่มเฟือย และไม่ตรงตามความหมายอันแท้จริงอยู่เนืองๆ ทั้งการออกเสียงไม่ถูกต้องตามอักขระวิธี ถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนี้ ภาษาของเราก็มีแต่ทรุดโทรม ชาติไทยเรามีภาษาของเราใช้เองเป็นสิ่งอันประเสริฐสุดอยู่แล้ว เป็นมรดกอันมีค่าตกทอดมาถึงเราทุกคนจึงมีหน้าที่รักษาไว้”

นอกจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังทรงช่วยเหลือและทรงแนะแนวทางการครองชีพแบบไทยแก่ราษฎรของพระองค์ท่านเสมอมาโดยตลอด มิได้ทรงอาหารต่อความเหน็ดเหนื่อย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระราชทานศูนย์ศิลปาชีพแก่ราษฎรทุกภาคของประเทศเพื่อศึกษาและประกอบอาชีพต่างๆ อันเป็นวัฒนธรรมไทยตั้งแต่โบราณ เช่นการ ฟื้นฟูหัตถกรรมบนพื้นบ้าน การทอผ้าไหมและมัดหมี่ การทำเครื่องถม เป็นต้น นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม หาที่สุดมิได้

ท่านผู้มีเกียรติครับ การดำรงรักษาและสืบสานวัฒนธรรมไทย เป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนต้องสำนึกว่าเป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนไทย ที่ต้องร่วมมือร่วมใจกันทำเพราะวัฒนธรรมของเราเป็นสิ่งสวยงามน่าทึ่งและน่าทึ่งถนอมเป็นอย่างนัก ผมมีความคิดเห็นว่าการที่จะปลูกจิตสำนึกให้คนไทยได้รำลึกถึงเรื่องนี้ให้ทั่วถึงกันทั่วประเทศ จำเป็นต้องมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องกันโดยตลอด มิใช่เพียงแต่จะกระทำกันเป็นปีๆ แล้วหยุดไป เราเคยได้บทเรียนมาพอสมควรแล้วว่าวัฒนธรรมต่างชาติได้แพร่เข้ามาในบ้านเมืองของเราหลายอย่างและหลายทิศทาง เพราะฉะนั้นถ้าเราไม่พยายามปลูกสำนึกให้คนไทย โดยเฉพาะเยาวชนของเราได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ ก็คงจะเป็นเรื่องที่น่าท้อ ไม่ได้หมายความว่า วัฒนธรรมต่างประเทศไม่ดี ไม่ควรรับ ในทางตรงกันข้าม วัฒนธรรมของทุกชาติเป็นเรื่องที่น่าสนใจทั้งสิ้น

แต่การรับก็เป็นอีกอย่างหนึ่งซึ่งจำเป็นต้องตรึงตรองให้ถ่องแท้ถึงความสมควรและไม่สมควร ผมคิดว่าวิธีหนึ่งที่จะปลูกจิตสำนึกให้เราดำรง และรักษาวัฒนธรรมไทยของเราเอาไว้ให้ได้คือชี้ให้คนไทยทุกคนเห็นว่า การที่เราเกิดมาในแผ่นดินของเรา แผ่นดินไทยนี้อันเป็นแผ่นดินที่มีบุญคุณมหาศาลต่อเรา เรามีหน้าที่ที่จะต้องทดแทนบุญคุณของแผ่นดินที่เราอาศัยเกิดมาวิธีทดแทนบุญคุณของแผ่นดินก็คือการมุ่งมั่น แน่วแน่ในการทำดีเพื่อประโยชน์ของแผ่นดินการดำรงรักษาวัฒนธรรมของไทยเป็นการกระทำความดีให้ปรากฏแก่แผ่นดินวิธีหนึ่ง เป็นสิ่งที่ถูกที่ควรกระทำอย่างยิ่ง จึงขอเรียนฝากท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ณ ที่นี้ ถ้าท่านกรุณาเห็นด้วยกับผม ผมมั่นใจว่าการรักษาวัฒนธรรมไทยให้ดำรงอยู่อย่างบริสุทธิ์ สะอาดและสืบสานต่อไปจะไม่ใช่เรื่องยุ่งยากเลย กลับจะรู้สึกรื่นรมย์ เบิกบาน และชื่นใจในการกระทำของเราที่จะนำไปสู่ความรักความหวงแหน ใฝ่หา ผูกพัน อาหาร ในวัฒนธรรมอันเก่าแก่ ศักดิ์สิทธิ์และยิ่งใหญ่ของชาติของเราไม่มีวันที่ใครจะมาทำลายให้ดับสูญไปได้

ผมขอเรียนซ้ำย้ำอีกครั้งหนึ่งว่าคนไทยเราเกิดมาในแผ่นดินนี้ มีหน้าที่ต้องทำความดีเพื่อทดแทนบุญคุณของแผ่นดิน และพวกเราคนไทยจะต้องยึดมั่นเสมอ และระลึกสำนึกอยู่ตลอดไปว่า การรักษาวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติเรา คือ การรักษาชาติ

สุดท้ายผมขอขอบคุณ ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่กรุณาให้ความร่วมมือในการแสดงปาฐกถาที่ผมได้มาจากประสบการณ์ในวันนี้ หวังว่าการพูดของผมจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายบ้างตามสมควร

ขอบพระคุณและสวัสดิ์

มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
๒๗๙ ถนนศรีอยุธยา สีเสนาเมเวศร์
กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

คำขอบคุณของ ศจ.นพ.ประสพ รัตนากร
ประธานคณะกรรมการอำนวยการ
มูลนิธิ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

กราบเรียน ท่านประธานกิตติมศักดิ์ที่เคารพ

กระผมในนามคณะกรรมการอำนวยการและอนุกรรมการส่งเสริมกิจกรรม
ขอขอบพระคุณที่ ท่านประธานกิตติมศักดิ์ ได้ให้แนวคิดอัน มีค่ายิ่งทั้งความริเริ่ม
แน่วงานดำริ และเจตน์จำนงอันแน่วแน่ในการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เพื่อความ
เป็นไทยของเรา หากท่านผู้มีเกียรติมีข้อคิดเห็น ข้อเสนอเพิ่มเติมประการใด ขอให้ แจ้งมา
ที่ผม หรือคณะกรรมการบริหารที่ธนาคารกรุงเทพ สีสลม

ในโอกาสนี้ ขอขอบคุณธนาคารกรุงเทพ คุณชาติรี ไสภณพนิช และ คุณวิระ
ระมยะรูป คณะกรรมการทุกท่านและฝ่ายสื่อมวลชน โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ที่ช่วย
เผยแพร่กิจกรรมตลอดมาด้วยดี

วันนี้ มีข้าราชการที่เป็นกำลังสำคัญ คือ จากสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง มาร่วม
ฟัง การบรรยายพิเศษครั้งนี้ท่านอาจนำไปเป็นการวิเคราะห์ หรือทำวิทยานิพนธ์ เสนอ
การพัฒนาสังคมในแง่วัฒนธรรมอีกด้วย

ก่อนจะจากกันไป ปีใหม่กำลังจะมาเยือน ขอกราบเรียนท่านประธานกิตติมศักดิ์
ขอมอบความปรารถนาดีจากทุกท่าน ขอให้ท่านสมบูรณ์สุขด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ
จงทุกประการ และขอเชิญชวนทุกท่านได้ร่วมกันแสดงความขอบคุณท่านอีกครั้งหนึ่ง

พร้อมกันนี้ ขอสวัสดิ์ปีใหม่แก่ท่านผู้มีเกียรติ ให้สุขภาพเจริญวัย สุขใจเจริญสุข

ขอสวัสดิ์ปีใหม่แก่ทุกท่าน

จากมูลนิธิรัฐบุรุษ

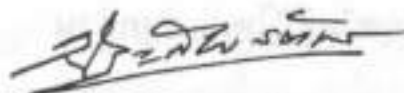
วันที่ ๑ เมษายน มีความสำคัญต่อบ้านเมืองเป็นอันมาก ด้วยพระอัจฉริยภาพและทรงเล็งเห็นการณ์ไกลของพระมหากษัตริย์ไทย ที่ได้ทรงริเริ่มพัฒนาประเทศในทุกด้าน โดยเฉพาะการบริหารงานแผ่นดิน ตลอดจนการสื่อสารคมนาคมและการรักษาเอกราช ทั้งความมั่นคง ความเป็นไทย พสกนิกรต่างซาบซึ้งในพระเมตตาบารมีเป็นที่ยิ่ง ที่ทรงห่วงใยวัฒนธรรมประเพณีไทย และภาษาไทย

ในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๔ นี้ เป็นอีกวาระหนึ่งที่ได้แสดงออกถึงการสนองพระราชปณิธาน โดยความดำริของ ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานกิตติมศักดิ์ มูลนิธิรัฐบุรุษ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมคุณธรรมในความ “ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดี” กับอีกข้อหนึ่งในเรื่อง ความเป็นไทย คนไทย คุณค่าของความเป็นไทย นิยมไทย จึงได้ร่วมกับองค์กรต่างๆ ๔ สถาบัน จัดปาฐกถาพิเศษในวันนี้ขึ้น โดย ฯพณฯ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ ได้มีเมตตาอย่างสูงให้เกิดริ้วปาฐกถาในเรื่อง “คุณค่าของความเป็นไทย” และจะได้จัดสรรรงค์ให้ต่อเนื่องสืบต่อไป ดังเช่นที่ได้แสดงปาฐกถามาในรอบ ๗ ปี ถึง ๖ เรื่องเกี่ยวกับภาษาไทย-วัฒนธรรมไทย ที่กระทรวงศึกษาธิการได้พิมพ์เผยแพร่ไปทั่วประเทศ เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาชื่อว่า “แทนคุณแผ่นดินเกิด เทิดคุณค่าภาษาไทย” กับอีกเล่มหนึ่งซึ่งจัดทำโดย มูลนิธิรัฐบุรุษ ร่วมกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน”

ในโอกาสนี้ขอขอบคุณ คณะองค์กรผู้ร่วมงานการแสดงปาฐกถาพิเศษครั้งนี้ คือ สมาคมนิยมไทย หอการค้าไทย เครือเจริญโภคภัณฑ์ กลุ่มบริษัทเครือสหพัฒน์ บริษัทเบียร์ไทย ๑๙๙๑ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และธนาคารกรุงเทพฯ กับ ดร.เจริญ คุณหญิงวรรณภา สิริวัฒนภักดี

“มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์” ยังมีโครงการพัฒนาชุมชน ชนบทยากไร้ ศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุประจำภาค และกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมาย จึงขอเชิญชวนทุกท่านได้ร่วมบริจาคเพื่อส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะการดำรงไว้ใน “คุณค่าของความเป็นไทย”

ขอให้ทุกท่านมีความสุข

ศ.นพ. ประสพ รัตนากร

ประธานมูลนิธิรัฐบุรุษ

วัฒนธรรมไทย

● พื้นฐานบ้านเราคือชาวบ้าน
ทำงานไร่นามาก่อนเก่า
เป็นบุรุษ่าตายายเรา
ปลูกเพี้ยำแปลงย่านเป็นบ้านเมือง
เป็นเมืองเรื่อรุ่งเป็นกรุง ไกร
ลูกไทยหลานไทยได้ฟูเฟื่อ
น้ำใจไมตรีมีนเองเนื่อ
จากเบื่อบรรพกาล ถึงวันนี้
คือปวัฒนธรรมประจำชาติ
เอกราชเอกลัษณเอกลักดิ์ศรี
เป็นคั่นเองสื่อความงามและควมดี
เป็นโคมฉายชว่ยชีวิติชน ●

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณต่อแผ่นดิน

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

พิธีมอบรางวัลบุคคลตัวอย่าง มูลนิธิรัฐบุรุษ

หนังสือลำดับที่ ๓๗ สงวนลิขสิทธิ์ โดยมูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

เผยแพร่โดย คณะอนุกรรมการส่งเสริมวินัยการงาน

ศาลาทำเนียบ เลขที่ ๓๑๒ ถนนราชวิถี เขตราชวิถี กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๖๕๕-๓๕๓๖, ๐-๒๒๖๕๔-๖๓๒๗ โทรสาร ๐-๒๒๖๕๖-๘๘๒๓, ๐-๒๖๕๒-๗๗๗๖